

full suplement 1

Alexandre Cirici, socialista català

Per Lluís Maria de Puig

Alexandre Cirici i Pellicer, socialista català, intel·lectual compromès, savi, polígraf infatigable, company recordat i enyorat, forma part de la nostra història col·lectiva, de la dels socialistes i la dels catalans. Cirici, nascut el 1914 i mort el gener de 1983, va ser una de les personalitats més destacades de la cultura catalana d'aquest segle i un exemple de compromís nacional i social, en els temps tràgics que li tocà viure. A més d'excel·lir com intel·lectual i escriptor (la seva bibliografia passa de 700 títols, entre ells una cinquantena de llibres propis), amb aportacions molt específiques com a crític i estudiós de la l'art i la cultura, fou un resistent polític que des de les hores més fosques esdevingué un activista cultural i polític contra la dictadura. La llista d'entitats que fundà o que animà personalment són una llarga tirallonga, com també ho són les conferències, accions, manifestos i protestes que protagonitzà, en una sistemàtica i generosa dedicació a que el portava el compromís cívic pel seu país i la seva gent. A la clandestinitat formà part d'organitzacions socialistes i a l'hora de superar la dictadura, ell fou un dels homes clau en la consecució de l'unitat socialista a Catalunya. Els darrers anys de la seva vida realitzà un treball polític institucional de primer ordre com a Senador i com a parlamentari de l'Assemblea del Consell d'Europa, que culminaren una vida de brillantor intel·lectual reconeguda per a tothom, i de defensa de les causes que orientaren la seva lluita política: els drets de les minories, la llibertat, la democràcia, la pau i la cultura.

La seva formació fou especialment sòlida, com no podia ser menys amb la conjunció d'un talent innat i un mestratge extraordinari, el de la doctressa Montessori primer, el d'Alexandre Galí després a l'Escola Graduada de la

Alexandre Cirici

Mancomunitat i a la Mutua Escolar Blanquerna, seguint ja a Narcís Masó, professor que l'impactà fortament a l'Acadèmia Monturiol des d'on farà el batxillerat i on iniciarà les seves aventures de redacció de revistes, dibuix i decoració. Aquesta formació el féu interessar-se tant per la cultura, l'art i l'arquitectura com per Catalunya, la seva història i la seva llengua. Esdevé un catalanista. Neix, molt aviat, l'any 1931, el seu primer compromís polític organitzatiu: forma part de l'Associació d'Estudiants d'Esquerra i participa en la fundació de la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC). A la Universitat, estudia arquitectura i una mica de tot. El 1933 va a Montpeller representant els estudiants catalans per a constituir la Confederació d'Estudiants d'Occitània. A València, l'any següent, participa en la creació de la Federació Nacional d'Estudiants de Llengua Catalana i esdevé Cap de Facultat així com membre del Consell Consultiu del Bloc Escolar Nacionalista. Es llavors que ingressa a les Joventuts d'Esquerra Republicana Estat Català (JEREC). El 1935 ingressa a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona mentre és elegit Secretari General de la FNEC i més tard Secretari del Consell directiu de l'Associació d'Estudiants d'Esqueres. Així, a mitja carrera, entusiasmat per l'art i embrancat ja en la política, l'agafa la guerra. Immediatament forma part del Comitè Revolucionari d'Estudiants d'Arquitectura i amb les milícies anti-feixistes va al front d'Aragó on roman mig any. Torna a Barcelona i treballa en les indústries de guerra.

A l'Abril del 1938 es casa amb Carme Alomar i treballa per la Generalitat, a les indústries de guerra. L'any següent, dos dies després del naixement de la seva primera filla marxa a l'exili, on després de passar un temps en el camp de

concentració de Prats de Molló va a Montpeller. Tornarà a Catalunya el 1941 i mentrestant haurà treballat de delineant, haurà llegit, escrit i estudiat art i arquitectura a Montpeller i Tolosa, i haurà fet vida de català a l' exili, intentant refer-se de l' esclafada.

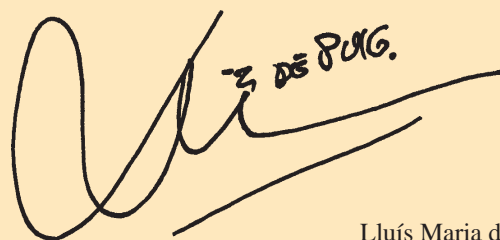
Pel seu passat polític no por reprendre els estudis d' arquitectura. Treballa a editorials i per arquitectes. Comença a escriure llibres d' art. Es guanya la vida com pot, car la família augmenta i a voltes la situació econòmica és estreta. Però amb tot, aquells anys de franquisme dur, no es queda quiet, políticament paerlant. Entra en contacte amb el FUC (Front Universitari de Catalunya) que vol ser un grup de resistència on serà prou actiu. Treballa per a la creació de l' esbart Verdaguer, intervé en l'arrancada de Miramar, eina de difusió cultural,. Amb altres amics fundà també la Societat Catalana d' Estudis Històrics, filial de l' Institut d' Estudis Catalans. Per aquell temps escriu sobre el gòtic, sobre l' arquitectura del ferro, sobre Picasso, sobre el noucentisme, sobre Botticelli, sense que tot això el privi de produir una certa obra artística, fent, per exemple les pintures al fresc a Santa Maria del Taulat.

I pel gener del 1947 participa en el Primer Congrés del Moviment Socialista de Catalunya (MSC). Serà membre del seu Consell. Alexandre Cirici era un treballador incansable. A la feina que li suposà el guanyar-se la vida, donant classes, fent publicitat (creà varies empreses Zen i Espira, en altres treballà: Pan) dibuixant per arquitectes, treballant per editorials... es passà la vida escrivint articles i llibres, donant conferències i desplegant una activitat social i cultural extraordinària. Es el director artístic d' un llarg metratge de dibuixos animats que es premiat a la Biennal de Venècia, collabora a Dau al Set. El trobarem a la Comissió Abat Oliva, a l' Associació d' Artistes Actuals, de la qual en serà president, de Director del Museu d' Art Contemporani de Barcelona, de l' Associació Internacional de Crítics d' Art, fundant l' Associació Catalana del Sindicat Democràtic, l'Escola Eina, en el Jurat dels Premis d' Honor de les lletres catalanes... i des del 1970 serà professor a la Universitat de Barcelona, on es doctorà amb una tesi sobre l' arquitecte Elies Rogent.. Sempre que pot viatja i llegeix els autors més avançats en un permanent aprenentatge que el permetrà escriure un munt d' articles de gran novetat, a destacar els que publicà sistemàticament a Serra d' Or amb una col·laboració ininterrompuda des del 1960, i una bona llista de llibres que constituiran una aportació extraordinària a la cultura i l' art català : Arte Gótico, Picasso antes de Oicasso, Miró y la imaginación, Arquitectura del siglo XX, El arte modernista catalán, Barcelona pam a pam, Nen no t' enfilis, Art i Societat L' Aquitectura catalana, L'esculptura catalana, La pintura catalana, Temps barrat, Barcelona tendra, Miró mirall, Botigues de Barcelona, A cor batent, La estética del franquismo Picasso, su vida y su obra, Museus d' Art catalans, Les hores clares, per citar-ne alguns. Aquesta obra té un reconeixement clar en l' opinió que s' expressa amb un seguit de guardons i homenatges: Premi crítica Serra d' Or dos anys, Lletra d' Or, i Premi Josep Pla de narrativa, la medalla FAD, entre d' altres.

Tota aquesta feïnada intel·lectual i cultural és paral·lela al seu compromís social i polític. Es a la tancada de Montserrat de l' Assemblea d' Intel·lectuals contra el consell de guerra de Burgos. El trobem a la creació de l' Assemblea de Catalunya, que li costarà alguns dies de presó. A les acaballes del franquisme, impulsarà el Grup d' Independents pel Socialisme que treballarà per a la unitat dels socialistes catalans. Serà un dels oradors del famós miting "Guanyem la llibertat" Guanya, mentrestant, les oposicions d' Agregat d' Història d' Art a la Universitat de Barcelona, de la qual més tard serà Catedràtic. A finals de 1976 participa en el Congrés constituent del Partit Socialista de Catalunya i formarà part de la direcció del nou partit. Dedicat cada vegada més a la política en aquells moments decisius de la transició, va ser uns dels promotor del pacte entre el PSC i el P SOE, per presentar una candidatura única a les primeres eleccions democràtiques del 17 de Juny de 1977, en les quals Cirici serà elegit Senador per Barcelona (tornarà a ser elegit el 1979 i el 1982) iniciant la seva tasca parlamentària, que el portarà a important intervencions a la Comissió Constitucional del Senat i a formar part de la Delegació espanyola a l' Assemblea Parlamentaria del Consell d' Europa.

En ambdues institucions Cirici farà aportacions d' importància, assenyaladament en defensa dels drets culturals i polítics de les minories i dels drets fonamentals de la persona. A destacar, la intervenció al Senat contra la pena de mort en el debat constitucional i l' informe sobre les llengües minoritàries que aconseguí fer aprovar al Consell d' Europa.

A les eleccions del 28 d' Octubre de 1982, de la gran victòria socialista, sortí novament elegit i fou el senador més votat de tot l' estat espanyol Però just al cap de poc de posar-se en marxa el nou govern la mort, implacable, se l' emporta el dia 10 de gener de 1983. Desapareixia, com hem vist, un extraordinari home de cultura, i un patriota català, un catalanista de pedra picada que defensà el seu país amb coratge intel·ligència i passió. I ens deixava un socialista, un home compromès des de jove en el combat pels més febles, un home d' esquerra clàssica, obert, lliure, socialista d' idees i de cor, que no només somnià en una Catalunya socialista, si no que treballà intensament per a arribar-hi. Alexandre Cirici i Pellicer representa una de les figures més destacades de la segona meitat del segle vint a Catalunya, un dels intel·lectuals més brillants, un defensor del país i un exemple de compromís social i polític.

Lluís Maria de Puig